

הפורום לאכיפת זכויות עובדים

האגודה לזכויות האזרח בישראל | איתך-מעכי משפטניות למען צדק חברתי | קו לעובד | שדולת הנשים בישראל | הקליניקה לזכויות עובדים באוניברסיטת תל אביב

השלכות שעת החירום / מבצע צוק איתן על העובדים השעתיים

מאת: עו"ד מיכל תג'ר, קו לעובד, יולי 2014

הפערים בין קבוצות עובדים בישראל נוכחים ביתר שאת בעתות חירום, כאשר לצד האיום הפיסי, מחריפות החרדות הכלכליות של הנמצאים בלב אזורי הלחימה. כבכל מבצע, אופפת אי ודאות גמורה את שאלת זכויותיהם של העובדים המועסקים באזורי החירום. אם בוחנים את ההשלכות גופן, כאן ועכשיו, על העובדים, אפשר לראות בבירור את מה שקל יותר להסוות בזמנים שאינם זמני חירום. אותם עובדים המועסקים במקומות עבודה יציבים ומאורגנים, אצל מעסיק אחד ובשכר חודשי קבוע – ככל הנראה לא יצטרכו להוסיף חרדה קיומית כלכלית לסל החרדות המלא והטעון שלהם. גם אם יאלצו להפסיד ימי עבודה בגלל מצב החירום, ינוכו ימים אלה ממכסת ימי החופשה השנתית שלהם. שכרם החודשי, ברוב המוחלט של המקרים, לא ייפגע.

אבל לא כך ביחס לעובדים המשתכרים שכר שעתי. זו קבוצת-ענק של עובדים – כמעט מחצית משוק העבודה בישראל – אשר גם בעתות שלום אינם זוכים ליציבות בשכר, והדבר מועצם ומוחרף בתקופת לחימה. אותם עובדים ששכרם משולם להם על פי חישוב שעות עבודה שנערך בסוף החודש, יקבלו בתחילת אוגוסט שכר שיהיה מותאם לשעות העבודה שביצעו בפועל, ויאלצו לספוג את הירידה התלולה במספר שעות עבודתם בזמן הלחימה. אם יבקשו מהמעסיק לפצות אותם על שעות עבודה שבהן לא הועסקו בגלל מצב החירום, הלה יהדוף אותם. בצדק, מבחינתו, מאחר שלא ברור כלל אם הוא עצמו יפוצה על תשלום השכר הזה לעובדים, מתי, ובאיזה שיעור.

בתקופה חסרת ודאות זו, הנפגעים העיקריים יהיו עובדי השעות. כך, שמענו השבוע על עובדי מסעדות הנשלחים הביתה בתחילת יום עבודה או באמצעו, כי אין די עבודה עבורם; על מוכרים בחנויות שמשמרותיהם לשבוע הקרוב בוטלו כולן; על עובדים בענף התיירות שמעסיקם הוריד את היקף משרתם ב-40% למשך כל תקופת המבצע; על מדריכות טיולים שבוטלו כל ההדרכות שהיו אמורות לבצע; ועל מטפלות במשפחותונים שעבודתן בוטלה, עם סגירת המשפחותן. לכל העובדים האלה נאלצנו לספר כי אין למדינה פתרון עבורם, וככל הנראה – לא יהיה. הסברנו להם, כי העסקתם בשכר שעתי יצרה בסיס של ארעיות וחוסר מחויבות של המעסיק אליהם, ובמובן הרחב יותר – של המדינה כלפיהם. כל העובדים האלה לא יזכו, כך נראה, לכל פיצוי על אובדן ההכנסה בעתות חירום. בתחילת אוגוסט יקבלו הם תלוש שכר שישקף צניחה חדה בשכר, בהרבה מקרים – עמוק מתחת לשכר המינימום החודשי. אלה אנשים שאין להם רזרבה כלכלית, וככל שיימשך המבצע הנוכחי, כך יהיו ההשלכות עליהם ועל בני משפחותיהם קשות יותר לספיגה.

עם תחילת המבצע הצבאי, העלו חברות הכנסת מיכל בירן ועליזה לביא את כנס "ניצול לפי שעה", ישיבה מיוחדת בעניינם של עובדים המשתכרים שכר שעתי. הדי הישיבה נבלעו בתוך המולת הלחימה, בתוך תחושת האיום והחירום. אבל דווקא בתוכם, חשוב לדבר על התשתית הבעייתית, חסרת ההצדקה, שיוצרת ההעסקה לפי שעות ואת האופן בו היא נוטלת ממיליון עובדים בישראל את הוודאות הכלכלית המגיעה להם.